

1/2006

Onko metsäsektorin hyväksyttävyyden ongelma?

Hyväksyttävyydellä historialliset perusteet

Kuinka metsäsektorin hyväksyttävyyttä voidaan parantaa?

Ajankohtaista

Metsäsektorin hyväksyttävyyden puntarissa

*Metsäteollisuuden irtisanomiset Suomessa ja investoinnit ulkomaille sekä keskus-
telut yritysten yhteiskuntavastuusta, metsien suojelun riittävydestä ja metsänhoi-
tomenetelmien vaikutuksista metsän eri käyttämuotoihin kuvaavat metsäsektorin
ja yhteiskunnan muuttunutta suhdetta. Yhteiskunnan tarpeiden ymmärtäminen
on keskeistä metsäsektorin toiminnan hyväksyttävyyden turvaamiseksi jatkossa-
kin. Puhdas sijoittajalähtöisyys ei riitä hyväksyttävyyden säilyttämiseksi.*

Onko metsäsektorin hyväksyttävyyden ongelma?

Metsäalan tulevaisuusfoorumi järjesti maaliskuussa seminaarin *Muuttuva yhteis-
kunta ja metsäsektori*. Tulevaisuusfoorumin sosiaalisen kestävyden työryhmän työhön pohjautuneessa seminaarissa pohdittiin metsäsektorin hyväksyttävyyttä ja sen parantamisen mahdollisuuksia.

Tutkija **Jakob Donner-Amnell** Joensuun yliopistosta korosti, että viime kädessä yritykset, eri organisaatiot ja hallinto toimivat sidosryhmien hyväksynnän ja luottamuksen varassa. Ilman riittävää hyväksyntää ja luottamusta yhteiskunnan tarjoamat edut metsäsektorille voivat vähentyä. Hyväksyntä ja luottamus vaikuttavat suuresti siihen, kuinka hyvin ihmiset ja ryhmät sitoutuvat metsäsektorin tavoitteisiin.

Turvataksaan tuotannontekijänsä metsäsektori tarvitsee tukea ja hyväksyntää monilta tahoilta: viranomaisilta, metsänomistajilta, rahoittajilta, työnantajilta, paikallisilta asukkailta jne. Hyväksyttävyyden säilyttäminen puhtaasti sijoittajalähtöisesti toimimalla ei ole mahdollista metsäsektorin laajuuden ja moniulotteisuuden takia, korosti Donner-Amnell.

Onko hyväksyttävyyden ongelma metsäteollisuudessa tai metsätaloudessa? Aina-
kaan osallistujille etukäteen lähetetyn kyselyn vastausten perusteella hyväksyttävyyttä ei nähty suurena ongelmana. Toisaalta seminaarin jälkeiset uutiset ja esille nostetut uhkakuvat laajoista metsäteollisuuden irtisanomisista ovat voineet nakertaa metsäsektorin hyväksyttävyyttä nopeastikin.

Hyväksyttävyydellä historialliset perusteet

Metsäsektori on nauttinut suomalaisten luottamuksesta jo pitkään. Luottamus on perustunut sektorin kansantaloudelliselle merkittävyydelle, metsäteollisuuden koti-

maiseen omistukseen, tuotantopanosten korkeaan kotimaisuusasteeseen, laajaan pienmetsänomistukseen, jokamiehenoi-
keuksiin sekä suhteellisen tasaiseen tulon-
jakoon eri ryhmien kesken. Hyväksyttävyyden näkyä siinä, että metsäsektoria tuetaan monin tavoin. Panostus metsäalan koulutukseen ja tutkimukseen sekä tuki metsänhoitoon on nähty oikeutettuna, sillä metsäsektori tuottaa laajasti hyötyä yhteiskunnassa.

Jakob Donner-Amnellin mukaan yhteiskunnan ja metsäsektorin suhde on kuitenkin muuttunut. Metsäsektorin rinnalle on noussut muita merkittäviä tuotannonaloja ja metsäsektorin työllisyysvaikutukset ovat pienentyneet. Metsäteollisuuden kansainvälistyminen on vaikuttanut metsäsektorin tulonjakoon, ja luottamus siihen, että metsäsektori toimii koko maan ja kansalaisten hyväksi on vähentynyt. Jää nähtäväksi, vaikuttaako metsäsektorin hyödyn pieneminen yhteiskunnassa sen saamien panostusten määrään tulevaisuudessa.

Kuinka metsäsektorin hyväksyttävyyttä voidaan parantaa?

Seminaarin osallistujille annettiin arvioitavaksi kuvauksia erilaisista metsäsektorin muutoksista. Heiltä kysyttiin, kuinka merkittäviä kuvattut metsäsektorin muutokset ovat hyväksyttävyyden parantamiseksi ja kuinka todennäköisesti muutokset toteutuvat. Tutkimus- ja kehityspanostusten lisääminen uusien puutuotteiden ja metsiin perustuvien palveluiden kehittämiseksi arvioitiin merkittävimäksi tavoitteeksi hyväksyttävyyden parantamiseksi. Myös sosiaalisen kestävyden ja alueellisen tasa-arvon lisääminen Metsähallituksen toiminnassa ja tavallisen kansalaisen metsistä saatavan hyvinvoinnin parantamisen uskottiin lisäävän hyväksyttä-

vyyttä (Taulukko 1).

Hyvinvoinnin oikeudenmukaisen jakautumisen tärkeys korostui hyväksyttävyyden parantamisen keinoista käydyssä keskustelussa. Esimerkiksi matkailuelinkeinon ja virkistyskäyttäjien hyvinvoinnin huomioiminen metsänkäyttöpäätöksinä tehtäessä on tärkeää. Niiden huomioiminen metsänkäytössä on myös kohtuullisen helppoa, sillä matkailu ja virkistyskäyttö koskettavat vain rajallisia alueita metsämaasta.

Taulukko 1. Seminaariosallistujien arviot hyväksyttävyyttä parantavien tavoitteiden merkittävyydestä ja todennäköisyydestä. Merkittävyys (M): 1=ei lainkaan merkittävä ... 5=erittäin suuressi merkittävä; Todennäköisyys (T): 1=täysin epätodennäköistä ... 5= toteutuu varmasti.

Tavoite	M	T
Lisätään tutkimus- ja kehityspanostuksia uusien puutuotteiden ja metsiin liittyvien palvelujen kehittämiseksi	4	3,2
Metsähallituksen toiminnassa korostetaan sosiaalista kestävyttä ja alueellista tasa-arvoa	3,6	3
Parannetaan tavallisen kansalaisen mahdollisuuksia saada hyvinvointia metsästä	3,4	3,2
Puunkorjuuseen ja puunkuljetukseen turvataan paremmat työehdot alan työpaikkojen arvostuksen lisäämiseksi	3,4	3
Päästään eroon metsäalan huonosta työllistämiskyvystä ja -maineesta	3,3	2,8
Muut kuin taloudelliset intressit otetaan painokkaammin mukaan metsien käytöstä päätettäessä	3,1	3
Metsätalouden julkista tukea suunnataan uudelleen, jotta metsien kaikille käyttömuodoille ja metsänkäyttöryhmille olisi tarjolla tukea, palvelua ja neuvontaa	3,1	2,7
Valtion omistajapolitiikassa korostetaan sosiaalista kestävyttä	3,1	2,3
Metsien virkistyskäyttömahdollisuuksia parannetaan	3	3

Ajankohtaista

Helmikuussa esiteltiin metsäsektorin teknologiayhteisön (Forest-Based Sector Technology Platform) laatima tutkimusagenda, jonka avulla pyritään parantamaan metsäsektorin innovaatio toimintaa ja uusiutumista Euroopassa. Teknologia-yhteisö antaa teollisuudelle mahdollisuuden suunnata ja koordinoita tutkimusresursseja yritysten liiketoimintatavoitteita tukevalla tavalla Kyseessä on tähän mennessä mittavin metsäsektorin tutkimuksen ja kehitystyön suuntaamiseen tähtäävä yhteistyö Euroopassa. Lisätietoja: www.forestplatform.org.

Keskustelussa korostui myös mielikuvien merkitys. Metsätalouden kestävyttä, kansallisen metsäohjelman visiota tai metsäalan osaamista ehdotettiin metsäsektorin positiivista mielikuvaa rakentaviksi brändeiksi seminaarissa puhuneen professori **Göte Nymanin** ajatuksia kehittäen. Esille tuotiin myös näkemys, että brändiuskottavuus voi olla vaikea saavuttaa, mikäli metsätalouden perusasioissa, kuten metsänuudistamisessa, ei pystytä parempiin tuloksiin.

Paperiteollisuuden työnantaja- ja työntekijäpuolen yhteinen tulevaisuustyöryhmä aloitti työnsä viime vuoden joulukuussa valtiosihteeri Raimo Sailaksen johdolla. Vuoropuhelun puitteissa järjestöt tuottavat tietoa globalisaation aiheuttamien paperiteollisuuden toimintaympäristön muutosten havaitsemiseksi. Lisätietoja: www.forestindustries.fi ja www.paperiliitto.fi.

Metsämiesten säätiö on päättänyt rahoittaa esitutkimusta metsien käytön tulevaisuudesta Suomessa. Hanketta johtaa professori Risto Seppälä Metsäntutkimuslaitokselta.

Julkaisuja:

Saastamoinen, O., Donner-Amnell, J. ja Rantala, T. 2006. Näkökulmia metsäalan sosiaaliseen kestävyteen ja sen tulevaisuuteen. Joensuun yliopisto. Metsätieteellinen tiedekunta, Tiedonantoja 168. 139 s. www.metsafoorumi.fi/soskestavyys.htm

Raija-Riitta Enroth ja Ritva Toivonen. 2006. Puun saatavuuden turvaaminen ja metsäalan osaaminen Suomessa. Asiantuntijanäkemykset kehittämistarpeista ja vaikuttamiskeinoista. Saatavilla 3.4. alkaen osoitteessa www.metsafoorumi.fi/muut_tul.htm

Tapahtumia:

Kansallinen metsäohjelma 2010 uusiutuu -seminaari. Metsäpäivät 30.-31.3.2006 Helsinki. Lisätietoja: www.smy.fi/metsapaivat2006

Finnish-Swedish Wood Material Science and Engineering Programme's Annual Seminar, 5.4.2006, Helsinki. www.woodwisdom.fi/en/

Metsäalan tulevaisuusfoorumin uutiskirje

Julkaisija:
Metsäalan tulevaisuusfoorumi
Joensuun yliopisto
PL 111
80101 Joensuu

Toimittaja: Saija Miina
saija.miina@joensuu.fi

Metsäalan tulevaisuusfoorumi Internetissä:
<http://www.metsafoorumi.fi>

Metsäalan tulevaisuusfoorumin uutiskirje kertoo foorumin tuoreimmista tapahtumista ja tuloksista. Uutiskirje löytyy Internetistä sivulta <http://www.metsafoorumi.fi/uutisia.htm>. Voit saada tiedon uutiskirjeen ilmestymisestä sähköpostilla ilmoittautumalla jakelulistalle: saija.miina@joensuu.fi

JOENSUUN
YLIOPISTO